

der. Det er allerede muligt at diagnosticere arveanlæg for mange sygdomme, der skyldes et enkelt genetisk anlæg, eksempelvis cystisk fibrose, arvelige former for brystkræft og Huntingtons sygdom.

I de kommende år vil det formentligt blive muligt at diagnosticere anlæg for mere udbredte folkesygdomme, f.eks. former for kræft og hjerte-karsygdomme. Sådanne arvelige anlæg spiller sammen med miljøfaktorer og livsstilsfaktorer.

Øget viden om generne vil uvægerligt føre til et ændret syn på os selv og påvirke sundhedspolitikken.

Viden om arvelig risiko vil i nogle tilfælde gøre det muligt at forebygge sygdom ved omlægning af livsstilen.

På den anden side rejser genetiske tests af raske personer også etiske spørgsmål. Skal man tilbyde screening for at finde enkelte særlige udsatte? Skal en genetisk test altid ledsages af særlig rådgivning? Skal slægtninge, som også kan have arvet sygdommene, informeres? Og vil genetisk viden i nogle tilfælde sygeliggøre et ellers normalt liv?

Regeringen har bedt Etisk Råd om generelt at belyse de fordele og de problemer, der er forbundet med screeningsprogrammer, og især belyse de etiske problemer, som måtte opstå i takt med de hastigt øgede muligheder for screening for et betydeligt antal sygdomme.

Også Forebyggelsespolitisk Råd vil blive opfordret til at udtale sig om de genetiske tests og den fremtidige forebyggelsespolitik.

Afslutning

Forsøg på med kommandoformler for det perfekte liv at få hele befolkningen til at leve i nøje overensstemmelse med statsautoriserede sundhedsbudskaber – det er ikke regeringens forebyggelsespolitik.

Regeringen lægger stor vægt på løbende at holde den rette balance mellem på den ene side individets valgfrihed i forhold til egen sundhed og på den anden side samfundets muligheder for forebyggelse og sundhedsfremme i et fællesskab.

Det er indlysende, at sundhedsvæsenet – med sin omfattende viden om adfærd, der kan føre til sygdomme og ulykker – ikke skal holde denne viden tilbage. Sundhedsvæsenet har naturligvis en forpligtelse til formidle denne viden til befolkningen.

Samtidig er borgerne ikke udelt begejstrede for, at det offentlige hele tiden uopfordret konfronterer dem med løftede pegefingre i form af forebyggelsesbudskaber om livsstilsfaktorer som alkohol, tobaksrygning, ernæring, motion og seksualvaner.

Det er derfor nødvendigt at have en holdning til, hvor langt man skal gå over for borgerne. Det gælder respekten for menneskers egen opfattelse af »det gode liv« forstået på den måde, at man ikke skal forlange eller forvente, at alle vælger den ubetinget sundeste levevis i alle situationer.

Regeringen vil derfor sikre en balance i omfanget og udformningen af oplysningsvirksomheden. Forebyggelsespolitik måles ikke alene på, om det lykkes at »knække kurverne« i de nationale statistikker over befolkningens sundhedstilstand og middellevetid.

Regeringen vil samtidig fastholde en solidarisk indsats for tilvejebringelse af ydre rammer og vilkår, som giver den enkelte reelle muligheder for at træffe sunde valg, der ikke bunder i en oplevelse af skyld eller pligt, men som styrker evnen til at tage ansvar for os selv og hinanden.

Resumé af konkrete tilkendegivelser og initiativer

Regeringens konkrete tilkendegivelser og initiativer kan sammenfattes således:

- hjerte-karsygdomme, kræft, astma og allergi, sindslidelser samt muskel-skeletlidelser fastholdes som de prioriterede områder i den samlede forebyggelsesindsats tillige med forebyggelsen af narkotikamisbrug
- der vil ligeledes blive sat ind mod overforbruget af sove- og nervemedicin
- statslige midler til forebyggelse sikres på et uændret niveau i de kommende år – på sundhedsministerens område 115 mio. kr., hvortil kommer særlige forebyggelsesbevilgninger på de øvrige ministerområder
- med udgangen af 1998 gøres status over situationen på hvert af de forebyggelsesområder, der over en årrække har været prioriteret som hovedindsatsområder: astma-allergi, muskel-skeletlidelser, tobak, ernæring og alkohol
- de årlige, landsdækkende alkoholcampagner støttes fortsat
- fremsættelse af lovforslag om forbud mod salg af alkohol fra butikker til børn under 15 år overvejes